

Nr 226.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beredande av pension från allmänna indragningsstaten åt vissa änkor efter befattningshavare i statens tjänst; given Stockholms slott den 14 mars 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt i punkterna 1:o och 2:o.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

J. B. Johansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDBIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Johansson anför:

1:o.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av stuteriöverstyrelsen med skrivelse den 30 april 1929 överlämnad framställning har f. d. beridaren vid Flyinge hingstdepå och stuteri Magnus Isaksson Weims änka Anna Weim, född Persson, anhållit att komma i åtnjutande av pension av statsmedel.

Till följd av remiss har statskontoret den 6 juli 1929 avgivit utlåtande i ärendet.

*Pension åt
f. d. beridaren
vid Flyinge
hingstdepå
och stuteri
M. Isaksson
Weims änka.*

Av handlingarna i ärendet ävensom från statskontoret meddelade uppgifter inhämtas, att Magnus Isaksson Weim, vilken efter nära 40 års anställning såsom beridare vid Flyinge hingstdepå och stuteri lämnat befattningen med utgången av maj 1926 och därefter åtnjutit pension till belopp av 3,444 kronor för år, vid sin död den 1 mars 1929 efterlämnat änka, som, född den 27 mars 1876, sålunda är 54 år gammal, samt fem myndiga barn; att bouppteckningen visar brist i boet, att Weim icke varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, att änkan är medellös och på grund av sjukdom oförmögen att genom arbete försörja sig, samt att barnens ekonomiska ställning är sådan, att de knappast synas kunna bidra till moderns underhåll.

Stuteriöverstyrelsen anför för egen del i huvudsak följande.

Från civilstatens änke- och pupillkassa hade meddelats, att Weim hade kunnat vinna delägarskap i nämnda kassa från och med den 1 januari 1908, vid vilken tidpunkt tjänsterna vid Flyinge hingstdepå upptogs till delaktighet i pensionskassan. Denna rätt att vinna delägarskap hade stått öppen för Weim, till dess han år 1920 uppnådde 60 års ålder. Om Weim den 1 januari 1908 erhållit delaktighet i änke- och pupillkassan, skulle han haft att i *befordringsavgift* erlægga ett belopp av 1,188 kronor 60 öre, vilket belopp, om han så önskat, fått inbetalas under två år. Dessutom skulle han eventuellt hava varit skyldig att betala en *tilläggsavgift*, beräknad efter försäkringstekniska grunder med hänsyn till Weims, hans hustrus och deras barns ålder. Befordrings- och tilläggsavgifterna skulle hava ökat för varje år, varunder han uppskjutit att vinna delägarskap i pensionsinrättningen. I *årlig avgift* skulle hava erlagts 88 kronor 20 öre.

Att Weim med hänsyn till den dryga befordringsavgiften ansett sig icke hava haft råd att söka inträde i änke- och pupillkassan, vore förklarligt. Hans årslön hade åren 1895—1909 utgjort allenast 1,500 kronor samt från och med år 1910 tills den tid utgått, under vilken han kunnat vinna inträde i kassan, 3,300 kronor, ålderstillägg, men ej krigs- och dyrtidstillägg, däri inbegripna. Därtill hade kommit fri bostad med planteringsland samt fritt bränsle.

Vid många tillfällen hade Kungl. Maj:t hos riksdagen gjort framställning om beviljande av pensioner till änkor efter avlidna statstjänare, vilka i fall, liknande det nu föreliggande, ansett sig icke kunna ingå såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, och riksdagen hade i allmänhet bifallit dylika framställningar. På grund därav ansåge sig stuteriöverstyrelsen kunna tillstyrka, att proposition avlättes till riksdagen om pension åt änkan Weim.

I fråga om pensionens belopp borde beaktas att, om Weim inträtt i pensionskassan, skulle änkepensionen nu utgått med 950 kronor om året. Då emellertid förutsättningen därför varit, att ovannämnda betydande avgifter erlagts, borde den pension, som nu kunde ifrågakomma, bestämmas till ett lägre belopp. Stuteriöverstyrelsen ansåge, att 600 kronor om året i detta fall vore den högsta pension, som skäliggen borde föreslås.

Statskontoret yttrar bland annat.

Statskontoret finge erinra, att riksdagen i ett flertal fall, där ömmande omständigheter ansetts föreligga, medgivit, att pension finge utgå till änka efter befattningshavare, vilken kunnat vinna delaktighet i civilstatens änke-

och pupillkassa först vid så hög ålder, att därför erfordrats betydliga retroaktivavgifter. Beridaren Weim hade först vid 47 års ålder kunnat inträda såsom delägare i kassan och hade då haft att erlægga retroaktivavgift med 1,188 kronor 60 öre samt eventuellt vissa tilläggsavgifter. I stället för att inträda i nämnda kassa hade Weim använt sina besparingar för att giva sina barn en sådan uppfostran, att de skulle kunna bliva i stånd att sörja för hans eventuellt efterlevande änka. Då nu de fem barnen samtliga vore myndiga, skulle det kunna ifrågasättas, huruvida pension i detta fall borde utgå. Med hänsyn emellertid till att barnen — enligt vad som framginge av en av stuteriöverstyrelsen överlämnad utredning angående änkan Weims och hennes barns ekonomiska förhållanden — icke nämnvärt torde kunna understödja sin moder och då hon på grund av sjukdom vore oförmögen till arbete, ville det dock synas, som om billighetsskäl talade för att någon pension av statsmedel borde utverkas åt henne. Det av stuteriöverstyrelsen föreslagna pensionsbeloppet 600 kronor föranledde ingen statskontorets erinran.

Även jag finner omständigheterna i förevarande fall tala för, att någon pension av statsmedel beredes änkan Weim. På sätt myndigheterna föreslagit synes mig pensionsbeloppet böra bestämmas till 600 kronor för år.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att avlidne beridaren vid Flyinge hingstdepå och stuteri Magnus Isaksson Weims änka Anna Weim, född Persson, må, räknat från och med den 1 april 1929, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 600 kronor.

2:o.

Med utlåtande den 24 februari 1930 har stuteriöverstyrelsen överlämnat en till styrelsen ställd skrivelse, däri chefen för Flyinge hingstdepå och stuteri gjort framställning om utverknade av ett årligt understöd åt förre stallbetjänten vid Flyinge hingstdepå och stuteri Nils Svensson Fribergs änka Bengta Friberg, född Olsdotter.

Pension åt
f. d. stall-
betjänten
vid Flyinge
hingstdepå
och stuteri
N. Svensson
Fribergs
änka.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Nils Svensson Friberg, vilken efter 38 och ett halvt års tjänst såsom stallbetjänt vid Flyinge hingstdepå och stuteri erhållit avsked från sin anställning med utgången av oktober månad 1929 och därefter åtnjutit pension till belopp av 900 kronor för år, vid sin död den 31 januari 1930 efterlämnat änka, som, född den 23 november 1868, sålunda är 61 år gammal, samt två myndiga barn, en son och en dotter, båda gifta; att bouppteckningen utvisar en behållning i boet av 271 kronor 43 öre, att änkan Friberg är medellös och på grund av sjukdom oförmögen att genom arbete försörja sig, samt att hennes barn icke äro i den ekonomiska ställning, att de kunna bidra till hennes försörjning.

Depåchefen framhåller, bland annat, att änkan Friberg under de senare åren varit sjuklig och numera vore oförmögen att förtjäna sitt uppehälle. Hennes barn vore gifta och befunne sig i små ekonomiska omständigheter samt hade själva familjer att försörja, varför de icke kunde bidra till moderns underhåll. Änkan Friberg stode sålunda utblottad.

Stuteriöverstyrelsen anför i sitt utlåtande:

Friberg hade under de senare åren av sin tjänstetid uppburit en avlöning — dyrtidstillägg oberäknat — av 1,320 kronor om året jämte fri bostad, bränsle och planteringsland ävensom viss beklädnad in natura. Den honom vid avskedstagandet tilldelade pensionen hade uppgått till 900 kronor, förutom dyrtidstillägg.

På Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljade 1929 års riksdag pensioner åt avlidne f. d. stallbetjänten vid Strömsholms hingstdepå Per Alfred Linds änka, Selma Augusta Lind, född Bodin, med 384 kronor om året och för avlidne stallbetjänten vid Flyinge hingstdepå Per Kristensson Bergqvists änka Else Bergqvist, född Jönsson, med 240 kronor (proposition nr 202, p. 1 och 2 samt riksdagens skrivelse nr 217 sid. 20 och 21).

Anledningen till att pensionsbeloppet i senare fallet bestämdes till lägre belopp än i förra fallet torde hava varit, att änkan Bergqvist icke alldeles saknade tillgångar samt jämväl syntes kunna från sina barn påräkna något bidrag till uppehållet.

Då, såsom av det ovan anförda framginge, änkan Friberg vore så gott som fullständigt medellös och icke hade att förvänta något understöd från sina barn, ansåge stuteriöverstyrelsen, att hon skäligen borde komma i åtnjutande av samma pensionsbelopp som änkan Lind eller 384 kronor om året.

Styrelsen hemställde förty, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att änkan Friberg måtte komma i åtnjutande av en årlig pension från allmänna indragningsstaten av 384 kronor.

Statskontoret yttrar i utlåtande den 6 mars 1930.

Då sådana omständigheter, som i allmänhet plägade uppställas såsom förutsättningar för att änkepension av statsmedel skulle beviljas, syntes föreligga i detta fall samt statskontoret icke hade något att erinra vare sig beträffande det av stuteriöverstyrelsen förordade pensionsbeloppet eller i fråga om vad styrelsen i övrigt föreslagit, tillstyrkte statskontoret, att åtgärd måtte vidtagas i enlighet med stuteriöverstyrelsens hemställan.

*Departements-
chefen.* Med hänsyn till i ärendet upplysta omständigheter vill jag tillstyrka, att på sätt myndigheterna föreslagit änkan Friberg beredes pension till ett årsbelopp av 384 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att avlidne stallbetjänten vid Flyinge hingstdepå och stuteri Nils Svensson Fribergs änka Bengta Friberg, född Olsdotter, må, räknat från och med den 1 februari 1930, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 384 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådet övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition i ämnet skall till riksdagen avlätas av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Joh:s Thygesen.
